

Suomen ympäristökeskus

29.1.2024

viite: Lausuntopyyntö 1.12.2023, SYKE/2023/1275

LAUSUNTO TANSKAN MERIALUESUUNNITELMAN MUUTOKSISTA

Suomen merialuesuunnittelun koordinaatioryhmä, joka vastaa merialuesuunnittelusta Suomessa, kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista.

Tanskan merenkulkuviranomainen on laatinut Tanskan merialuesuunnitelman. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä muiden ministeriöiden, rannikkokuntien ja asiaan liittyvien kansalaisjärjestöjen kanssa. Merialuesuunnitelma pohjautuu Tanskan meristrategiaan nro II. Suunnitelmassa osoitetaan alueita erityisiä käyttötarkoituksia ja yksittäisiä hankkeita varten. Käsiteltävät merelliset sektorit ovat merienergia, meriliikenne, liikenneinfrastruktuuri, kalastus ja vesiviljely, merenpohjaa koskeva kaivostoiminta, ympäristön suojeleminen ja parantaminen, sekä maankäytön ja maankäytönsuunnittelu tietyiltä osin.

Tanskan merenkulkuviranomainen on valmistellut muutoksia Tanskan merialuesuunnitelmaan. Ehdotettuihin muutoksiin sisältyy aiemmin vesiviljelylle, äyriäisten viljelylle ja raaka-aineiden louhinnalle osoitettujen vyöhykkeiden poistoja suunnitelmasta, sekä uusiutuvalla energialle ja energiasaarekkeille osoitettujen vyöhykkeiden laajentamista. Ehdotettuihin muutoksiin sisältyy myös uusia vyöhykkeitä hiilidioksidin varastoinnille, liikenneinfrastruktuurihankkeille, raaka-aineiden louhinnalle, uusiutuvalla energialle tarkoitetuille vedenalaisille käytäville, maankäyttöönnotolle sekä meriarkeologisille perintökohteille. Uusia vyöhykkeitä ehdotetaan myös luonnon ja ympäristön suojelemista varten.

Tanskan merialuesuunnitelmaan ehdotettavia muutoksia koskeva strateginen ympäristöarviointi käsittää merialuesuunnitelmasta todennäköisesti aiheutuvien merkittävien vaikutusten arvioinnin. Muutosten laadinnassa toteutettiin arviointi Natura 2000 -alueisiin todennäköisesti kohdistuvista vaikutuksista luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Tanskan merialuesuunnitelman ehdotettuja muutoksia koskeva strateginen rajat-yliittävien ympäristövaikutusten arviointi käsittää linnut, merenpohjan ja elinympäristöt, merinisäkkäät, kalat, ja maisemavaikutukset.

Arvioinnin osalta Suomen merialuesuunnittelusta vastaava koordinaatioryhmä haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin.

- Bornholmin uusiutuvan energian kehittämisvyöhykkeen osalta huomiota tulee kiinnittää kalakantojen osalta myös vaelluskaloihin. Tämä uusi kehittämisvyöhyke rajautuu aiempaan uusiutuvan energian kehittämisvyöhykkeeseen ja on siten myös kytköksissä uusiutuvan

energian kaapelikäytävien kehittämisvyöhykkeeseen. Nyt vaikutusten arviointi ei ota lainkaan huomioon vaelluskaloja ja kehittämisvyöhykkeen mahdollisia vaikutuksia vaelluskalojen käyttäytymiseen. Itämeren lohi kulkee syönnösvaelluksellaan Suomen ja Ruotsin rajajoelta, Tornionjoelta, aina Tanskan vesille saakka. Syönnösvaellusraitti on todettavissa lohien merkkipalautuksista.

- Uusiutuvan energian kehittämisvyöhykkeiden ja uusiutuvan energian kaapelikäytävien kehittämisvyöhykkeiden toteutumisen osalta on odotettavissa mahdollisia rajat-yliittäviä vaikutuksia vaelluskaloihin. Vaelluskaloilla tarkoitamme tässä Itämeren luonnonlohta, vaellussiikaa, meritaimenta, ankeriasta ja nahkiaista. Uusiutuvan energiantuotannon lisäksi energian siirrosta merikaapeleilla mereltä mantereelle voi koitua merkittäviä vaikutuksia vaelluskalojen käyttäytymiseen. Tutkimustietoa elektromagneettisen kentän vaikutuksesta vaelluskaloihin on toistaiseksi liian vähän vaikutusten arvioimiseksi, joten varovaisuusperiaatteen mukaisesti uusiutuvaa energiaa merellä tulee edistää hallitusti, yhteistyössä Itämeren muiden maiden kanssa.
- Suomen merialuesuunnittelusta vastaava koordinaatioryhmä muistuttaa, että merkittävä osa Suomen linnuston muuttoreiteistä kulkee Tanskan alueiden kautta ja vesilintujen pesimäkannoista useat lajit talvehtivat Tanskan merialueilla. Tanskan merialuesuunnitelman muutokset voivat yhdessä aiemmin uusiutuvan energian kehittämisvyöhykkeiksi ja uusiutuvan energian kaapelikäytävien kehittämisvyöhykkeiksi osoitettujen alueiden kanssa aiheuttaa merkittäviä haitallisia vaikutuksia talvehtiville ja lepääville merilinnuille sekä muuttolinnuille. Esimerkiksi Suomessa uhanalaisten lajien haahkan ja lapasotkan talvehtimisolosuhteet ja muuttoreittien turvaaminen vaikuttavat merkittävästi niiden elinvoimaisuuteen. Muuttolintuihin kohdistuvien kumulatiivisten vaikutusten hallitsemiseksi ja hillitsemiseksi olisi hyvä koordinoita merellisen uusiutuvan energiantuotannon kehittämistä paitsi arvioinnissa mainittujen Saksan ja Puolan, niin myös muiden Itämeren maiden viranomaisten kanssa viimeistään suunnittelu- ja lupahakemusten yhteydessä.

Lausunnon on valmistellut Suomen merialuesuunnittelun koordinaatioryhmä. Siihen kuuluvat Kymenlaakson, Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntaliitot.

Yhteyshenkilö Merialuesuunnittelu-yhteistyön koordinaattori Mari Pohja-Mykrä,
mari.pohja-mykra@varsinais-suomi.fi